

Chaplins vidunderlige rejse

Af maleren og børnebogsforfatteren
Egon Mathiesen

NU, da Charles Chaplins store selvbiografi er udkommet, kan det have interesse at stifte bekendtskab med en lille bog, han skrev i 20'erne og som vist er hans første. — Jeg fandt i en bogkasse en fransk udgave »Mes voyages« (Mine rejser)*. Allerede den gang var hans berømmelse fastslået. Kroniken blev skrevet under krigen til »Socialdemokraten«, antaget af chefredaktør H. P. Sørensen — og omgående forbudt af den tyske censur. Chaplin var farlig. Her er artiklen i udvidet og let omskrevet form:

Chaplin fortæller lige ud ad landevejen om alt, hvad han oplever, og bogen viser netop i utallige smålimt, at det, vi ser på filmen, er udsprunget af hans eget liv og indstilling til omgivelserne. Det giver bogen en særlig værdi. Men den er også et dokument om, hvor vild verden er efter berømmtheder, og hvor elsket han er, og om, hvor berømmelsen ikke har slået nogen revne i hans kunstnersind.

HAN er deprimeret efter en lang arbejdsperiode i Hollywood og føler, at han må væk — også for sin kunstneriske udviklings skyld. Han har altid været sin egen kritiker og er heller aldrig gået i stå.

Perronen er fuld af mennesker, der vinker farvel. Broderen Sidney råber til ham i sidste øjeblik, at han må passe på ikke at gifte sig! Han kender Charles' svage sider.

* Chaplins bog foreligger i svensk oversættelse under titlen »Chaplins reise berättad av honom själv« efter den engelske original »My wonderful Visit«.

Han får sin berømmelse korpuløst at føle og har, lille af vækst, kun sit »lejlighedssmilet« at slå fra sig med. I New York bliver han inviteret til premiere af Douglas Fairbanks og Mary Pickford. Det er til »De tre musketerer«. Han kritiserer altid, og man lytter høfligt til hans kritik, men alt forbliver, som det var. Hele New York er samlet foran teatret, Doug tager Mary under armen og baner sig hurtigt vej, som i en scene, hvor alle omkringslående er statister. Chaplin tager mrs. Næst under armen for at prøve det samme nummer, men de bliver hurtigt skilt, og han svømmer hjælpeløs i menneskehavet.

»Lejlighedssmilet« bliver standset af en politianfører. Hatten svæver bort, og han ser den aldrig mere, en kvinde klipper et stykke af hans bukser, en anden vrider slipset af ham og er nær ved at gøre ende på lidelserne. Halvdelen af flippet ryger samme vej. Skjorten revner og knapperne springer af vesten, fødderne bliver kvast, men alligevel prøver han smilet og får hver gang gengældelse fra be-tjenten. Men som på et givet signal føler han sig hævet fra jorden og bliver, vandret, med hovedet forrest, skyllet ind i vestibulen! Han kommer langt om længe op i logen, hvor hans værtinde, koid som stål, bemærker hans mangler stykke for stykke. Han prøver igen uden held med »lejlighedssmilet«.

DAMPEREN går, og fotografene oeder ham sende hilsen og kys til frihedsgudinden. Men han afslår. Damperen er en by, der har revet sig løs fra fastlandet med alt, hvad et menneske ikke behøver, men kan eje i nogle dage, hvis han har penge. For første gang mærker han, at han er rig.

Men han befinder sig ikke godt om bord, skønt han gør sit bedste for at nyde livet og maden. Han elsker smukke piger og glæder sig til at sejle med en hel skibsladning, løber to-tre tusind gange rundt om broen for at holde sig i form. Han prøver uden held at opdagde, hvilken litteratur barberkongen, hr. Gillet, dyrker, tager tyrkisk bad og bliver belejret af en herre, der kender den sikreste vej til fjernelse af mave. Herr bugter og vrider sig på gulvet, klasker sig, indånder hundrede gange dybt og fremviser badets største mave, da han endelig står op.

Han går ned på 3. klasse og føler sig bedre hjemme. Fyrbødene indbyder ham til cricket, og han er henrykt. De finder hinanden, for de er nogle af hans egne. Men selv hernede undgår han ikke at blive iagttaget. Hundreder fra 1. klasse står oppe og ser til, som om det var et skuespil, arrangeret for dem.

SÅ når han sit hjemland, og ud af menneskemængden dukker en anden broder, en herre med værdig mine og indehaver

af en bar i London, men en typisk repræsentant for familien. En smuk pige beder om en autograf, alle skønheder bemærker han med barnlig glæde. Denne er fuldstændig en filmhelteinde.

Der er gået mange år, siden han levede her, som barn af et fattigt artistpar. Men London genkender han, der ligger Doulton-fabrikken og dér »Dronningens hoved«, hans broders gamle bar. Husene gør større indtryk på ham end menneskene. Men da mængden slår sammen om bilen i begejstring, stemmes han op til at ville gøre noget stort, f. eks. løse arbejdsløshedsproblemet, men får ikke sagt andet, end at det er et uforglemmeligt øjeblik.

Han slipper ud gennem hotellets bagdør og er sig selv. Big Ben er ikke så høj, som han troede. Under Westminster-broen sidder stadig væk den gamle, blinde, som han kendte, fra han var fem år, og som er personifikation af al menneskelig ulykke. Han genser politistationen, der forskrækkede alle børn, og passerer Chester Street, hvor han i reglen sov; den er uforandret, men alligevel, ligesom alt andet, han genser, en smule mere faldefærdig. Han finder den gamle tønde foran staldene, hvori han vaskede sig. Også den ser mere ynkelig ud i dag.

Han standser chaufføren. Han får lyst til at gå lidt, en bil er ikke rigtig på sin plads her. Børnene leger, disse dejlige børn.

Han forestiller sig selv i deres selskab. Er der mon også blandt dem en, der en dag vil vende tilbage og se på andre børn med misundelige øjne. »Hvorfor søger min hals sig sammen«, tænker han. De ser ham gå forbi og er fric og ugenerte. De betragter den fremmede med venlige, smukke øjne. De smiler. Han svarer. Hvad kunne han gøre for dem, disse barfodede fattige? Hvilke chancer har de med så ussel en start i livet?

En kvinde går forbi i hvidt skørt, der hænger som et sleb efter hende, og der er barkeforretningen, hvor han var ind-sæber som dreng. Han bliver genkendt og skynder sig op i en bil, kører til Lambeth Walk og gemmer sig i folkemængden. »Hvor jeg elsker cockney'erne, de er ugenerte ingen skæveri. De er fuldkommen sig selv, lystige, når det passer dem, sikre på sig selv i deres begrænsning, fuldstændt på deres måde«. Han selv er det eneste falske i billedet. Hans tøj er for nobelt. Sådan er der ikke andre, der ser ud i Lambeth Walk. Han til-trækker sig opmærksomheden og prøver at skjule sig i sit hals-tørklæde. Folk kigger efter ham. Hvem er den fyr? En ung, hul-brystet kvinde kommer hen til ham og ser på ham med øjne, der røber hendes sygdom. »Charlie, kender du mig ikke?«

Jovist, han kender hende. Hun hiver efter vejret, og han kan næsten mærke hendes hjerte